

Özdemirci, Fahrettin. Türk Standartlar Enstitüsü'nün 06.02.2006 tarihli yazısı ve ekinde gönderilen “**Arşiv Mekanlarının Düzenlenmesi-Genel Konular**” adlı standart üzerine yazdığım görüşler Bölümümüzün 21.03.2006 tarihli yazısı ile Türk Standartlar Enstitüsü'ne iletilmek üzere DTCF Dekanlığı'na iletilmiştir. Söz konusu görüşlerim ektedir:

08.03.2006
Ankara

Arşiv Mekanlarının Düzenlenmesi- Genel Konular (200557944)
(ICS 03.080.99 I. MÜTALAA 2005/57944)
Adlı Standart Üzerine Görüşler

Atıf Yapılan Standartlar

TSEK'nun 2005'te çalışma programına da almış olduğu:

1. *ISO-15489-1 Information and Documentation – Records Management Part:1 General (Enformasyon ve Dokümantasyon- Belge Yönetimi: Genel)*

2. *ISO/TR-15489-2 Information and Documentation – Records Management Part:2 Guidelines (Enformasyon ve Dokümantasyon- Belge Yönetimi: Klavuz)*’a da içerği ve ilgili itibariyle atıfta bulunulması gerekir.

**** Bu standarda ilişkin bilgi için bkz:**

Özdemirci, Fahrettin, “İlk Uluslararası Belge Yönetimi Standardı: Ülkemiz Açısından Bir Değerlendirme = The First International Records Management Standard: A Point of View”, **Türk Kütüphaneciliği**, 17: 3 (2003), 225-246.

e-erişim: http://www.humanity.ankara.edu.tr/bilgibelge/ogrelfiles/fo/ilk_uls_blg_ynt_standardi.doc

** Bu makalede TSEK'a önerilere de yer verilmiştir.

1.4. Çalışan personelle ilgili kurallar

** “Arşiv Mekânlarının Düzenlenmesi” ile ilgili bir standartta “çalışan personel ile ilgili kurallar” başlığı altında; arşivlerde çalışacakların eğitim durumları verilmektedir. Böyle bir standartta bu gerekli midir? Şayet gerekli ise ve mutlaka yer alacaksa, buradaki bilgiler aşağıda verildiği şekilde yeniden düzenlenmelidir.

“1.4.1 Belge Yöneticisi ya da Arşivci (Arşivist), üniversitelerin ilgili bölümlerinden (Bilgi ve Belge Yönetimi, Arşivcilik[♦], Kütüphanecilik[♦]) mezun olmalıdır. Bu

[♦] Daha önce kütüphanecilik, arşivcilik, dokümantasyon-enformasyon anabilim dallarında eğitim-öğretim yürüten programlar “Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü” adı altında birleştirilmiştir. Ancak eski mezunlarımızın diplomalarında bu adlar geçmektedir. Bu nedenle ayrıca yazılmasının yararı vardır.

nitelikteki elemanlar kurumun belge merkezi** (kurum arşivi) ve söz konusu arşivde çalışan toplam personelin en az %65'ini oluşturmaktadır. Arşivlerin ellerinde buldukları belge niteliğine göre, arşivcilik eğitimi almış elemanlar dışında (tarih, edebiyat, ekonomi, hukuk, vb.) farklı alanlardan elemanlar çalıştırılabilir. Bu nitelikteki elemanlar kurumun belge merkezi (kurum arşivi) ve söz konusu arşivde çalışan toplam personelin %35'ini geçmemelidir” şeklinde olmalıdır.

** “... Tarih, Edebiyat, İlahiyat vb.” ibaresi metinden çıkarılmalıdır.

“1.4.2 Arşiv uzmanı, üniversitelerin mesleki ve genel kültür formasyonu kazandıran Bilgi ve Belge Yönetimi, Arşivcilik, Kütüphanecilik alanlarından mezun olmuş; lisans üstü eğitim almış, belge yönetimi ve arşivcilik yöntem ve teknikleri ile belge yönetimi ve arşiv uygulamaları konusunda özel olarak yetişmiş, belge merkezlerinde (kurum arşivlerinde) ve arşivlerde en az 3 yıl çalışarak tecrübe kazanmış kişilerden olmalıdır.” şeklinde yer almalıdır.

** “ile Tarih, Edebiyat, İlahiyat fakültelerinin yanı sıra arşiv uygulamalarının yürütülmesinde ihtiyaç duyulan” ibaresi metinden çıkarılmalıdır.

1.4.2'ye EK:

“Konu Uzmanı, arşivlerin ellerinde buldukları belge niteliğine göre, arşiv uygulamalarının yürütülmesinde ihtiyaç duyulması durumlarda (Tarih, Edebiyat, Ekonomi, Hukuk, vb.) farklı alanlardan eleman çalıştırılabilir. Bu elemanlar lisansüstü eğitim almış, belge yönetimi ve arşivcilik yöntem ve teknikleri ile uygulamaları konusunda özel olarak yetişmiş, belge merkezlerinde ve arşivlerde en az 3 yıl çalışarak deneyim kazanmış kişilerden olmalıdır. Bu nitelikteki elemanlar kurumun belge merkezi (kurum arşivi) ve söz konusu arşivde çalışan toplam personelin %35'ini geçmemelidir.”

“1.4.4 Kurum Belge Yöneticisi (metinde geçen “kurum arşiv sorumlusu” yerine kullanılmıştır ve tercih edilmelidir) üniversitelerin Bilgi ve Belge Yönetimi, Arşivcilik, Kütüphanecilik bölümlerinden mezun olmalıdır.”

** Bu bendin devamında yer alan “Kurum arşivinde en az 3 arşiv uzmanı veya arşiv görevlisi ve ihtiyaca göre yardımcı arşiv elemanı bulundurulmalıdır” ibaresi muğlaktır. Netleştirilmesi gerekir. Kurumların büyüklüğüne ve iş hacmine göre değişir. Yani ürettiği yıllık belge sayısı önemlidir. Dolayısıyla bu ölçü kurum çalışanlarının ve kurumun hizmetlerini yürütmek için kullandığı farklı mekânlarda bulunan binaların sayısı vb. gibi hususlar ölçüt olarak koyulmalıdır.

* * 0.2.2.6' ya bu kavram eklenmelidir. Yıllardır “kurum arşivi” kavramı ülkemizde arşivcilik açısından ihmal edilen bir yer olarak dikkati çekmiştir. “Belge merkezi (records center)” bu anlamda yeni bir çıkış noktası olabilir. Bu bağlamda belgelerin kurumunda bulunduğu süreçte işlemlerini yürütmekten sorumlu kişilere de “belge yöneticisi (records manager)” demek gerekir.

****Bu konularda bkz:**

Dearstyne, Bruce W. **Arşivsel girişim: modern arşivcilik ilkeleri, uygulamaları ve teknikleri.** Çev. Mustafa Akbulut ve A. Oğuz İcimsoy. (İstanbul: 2001).

Özdemirci, Fahrettin. “e-Arşivlere Giden Yolda Belge Yönetim Birimleri” **e-Türkiye Sürecinde Kütüphaneler: 38. Kütüphane Haftası bildiriler, 25-31 Mart 2002 : Ankara.** Yay. Hazl. Ali Can [ve başkaları]. Ankara: Türk Kütüphaneciler Derneği, 2002. İçinde, 126-141.

e-erişim: <http://www.humanity.ankara.edu.tr/bilgibelge/ogrelfiles/fo/250302.doc>

Özdemirci, Fahrettin. “Arşivlerimizin Kurumsal Yapılanma Gereksinimleri”, **Bilginin serüveni: Dünü, bugünü, yarını: Türk Kütüphaneciler Derneği’nin Kuruluşunun 50. Yılı Uluslararası Sempozyum Bildirileri 17-21 Kasım 1999, Ankara / Yayını hazl. Özlem Bayram... (ve başkaları).** Ankara: TKD, 1999. İçinde, 366-383.

e-erişim: http://www.humanity.ankara.edu.tr/bilgibelge/ogrelfiles/fo/ars_kurumsl_yap_grksnm.doc

Özdemirci, Fahrettin. “Bir Disiplin Olarak Belge Yönetim=Records Management As a Discipline”, **Kütüphaneciliğin Destanı Uluslar arası Sempozyumu 21-24 Ekim 2004, Ankara: (Bildiriler) = The Saga Of Librarianship International Symposium 21-24 October 2004, Ankara: (Proceedings) / Hazırlayanlar Sacit Arslantekin ve Fahrettin Özdemirci.—Ankara: A.Ü. DTCF Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, 2004. İçinde 191- 210.**

e-erişim: http://www.humanity.ankara.edu.tr/bilgibelge/ogrelfiles/fo/Bir_dis_olrk_blg_yon.doc

Yrd. Doç.Dr. Fahrettin Özdemirci

ADRES:

Ankara Üniversitesi
Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi
Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü
Sıhhiye / ANKARA
Tel: 310 32 80 / 1688

e-posta: odemirci@humanity.ankara.edu.tr

URL: <http://www.humanity.ankara.edu.tr/bilgibelge/ozdemirci.html>